

ЗАТВЕРДЖУЮ

**В.о. президента Науково-дослідного інституту публічного права
д.ю.н, професор**

С.О. Короед
2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Слабко Катерини Василівни на тему «Адміністративно-правові засади регулювання рекрутингових послуг в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Науково-дослідного інституту публічного права 8 грудня 2020 року (протокол № 14)

ВИТЯГ

із протоколу спільного засідання відділів актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики, науково-правових експертиз та законопроектних робіт, проблем публічного права, організаційного забезпечення наукових проектів і міжнародної діяльності Науково-дослідного інституту публічного права від «15» липня 2024 року.

Присутні 10 осіб:

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу Науково-дослідного інституту публічного права – *головуючий на засіданні*;

Короед Сергій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, в.о. президента Науково-дослідного інституту публічного права;

Гаруст Юрій Віталійович – доктор юридичних наук, професор, заступник президента з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Боровик Андрій Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Ріпенко Артем Ігорович – доктор юридичних наук, завідувач відділу актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики Науково-дослідного інституту публічного права;

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права – *науковий керівник*;

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Шкарупа Костянтин Вікторович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Запрошені:

Слабко Катерина Василівна – здобувачка ступеня доктора філософії.

Порядок денний:

Публічна презентація здобувачкою Слабко Катериною Василівною наукових результатів дисертації на тему «Адміністративно-правові засади регулювання рекрутингових послуг в Україні» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів.

Науковий керівник – **Козін Сергій Миколайович**, доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права.

Головуючий по цьому питанню – **Овчарук Сергій Станіславович** – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу Науково-дослідного інституту публічного права.

Слухали:

Здобувача наукового ступеня доктора філософії Слабко К.В. про результати дисертаційного дослідження. В своїй доповіді вона обґрунтувала актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначила мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрила структуру роботи та основні її положення, показала їх новизну, теоретичне та практичне значення. Здобувач наголосила на таких аспектах свого дослідження.

Нинішній ринок праці видозмінюється в залежності від розвитку суспільних відносин. Україна, як і багато інших країн, переживає великі трансформації у сфері праці через процес глобалізації, цифровізації, зміну пріоритетів у сфері бізнесу і що важливо – повномасштабне вторгнення росії в Україну. Усі ці чинники впливають на економіку держави, яка намагається використати різні інструменти розвитку як ринку праці, так і власної

економіки для забезпечення стабільності та економічного зростання. Зокрема у 2023 році міжнародними партнерами та аналітичними центрами відзначався напрочуд гарний показник як для країни, що знаходиться в тривалому збройному конфлікті. Однак цей рівень не зрівняється з довоєнним, а тим паче не є перспективним для майбутнього.

Необхідно відмітити, що зростаюча конкуренція та постійна потреба у висококваліфікованих кадрах також створюють нові виклики та можливості для економіки та бізнесу. Сприяти мінімізації таких наслідків покликані суб'єкти рекрутингу, що на світовій арені вже давно мають власну бізнес-індустрію, адже рекрутингова діяльність – це не тільки про процес пошуку та відбору працівників, але й про стратегічне партнерство у сприянні стабільності та конкурентоспроможності як компаній, так і держави на міжнародному ринку праці.

Важливо, що чинне законодавство не визначає рекрутингову індустрію як самостійний сегмент економіки, а отже – поза механізмом правового регулювання функціонують соціально-економічні відносини, пов'язані з наданням рекрутингових послуг. Де-факто ці послуги існують у практичній площині, однак де-юре – зміст фактичного і нормативного не збігається. Наразі регулювання цієї діяльності базується на загальних принципах господарювання, уточнених специфікою сфери посередництва у працевлаштуванні, що є суттєвим нормативним прорахунком.

Таким чином, проблематика адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні є вузькоспеціалізованим напрямом для наукових пошуків, особливості висвітлення якої наразі є недостатніми. Її розроблення стане важливим внеском у розвиток теорії адміністративно-правового регулювання у сфері підприємництва, що може стати підґрунтям для поліпшення нормативно-правового середовища у цій сфері.

Мета роботи полягає в розкритті загальних та конкретних адміністративно-правових засад функціонування ринку рекрутингових послуг в Україні, виявленні законодавчих прогалин щодо здійснення державного регулювання суспільних відносин у його межах та розробці пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-правового механізму врегулювання діяльності суб'єктів надання рекрутингових послуг в Україні. Досягнення поставленої мети зумовлює необхідність вирішення таких завдань: схарактеризувати рекрутинг як вид діяльності та об'єкт адміністративно-правового регулювання; визначити джерела об'єктивізації міжнародних стандартів регулювання рекрутингової діяльності; розкрити правові засади адміністративно-правового регулювання рекрутингової діяльності в Україні; визначити систему суб'єктів адміністративно-правового регулювання у сфері надання рекрутингових послуг в Україні; схарактеризувати правовий статус суб'єктів господарювання у сфері надання рекрутингових послуг в Україні; розкрити форми координації діяльності суб'єктів надання рекрутингових послуг в Україні та особливості їх взаємодії з суб'єктами владних

повноважень; виявити зарубіжний досвід правового регулювання діяльності суб'єктів господарювання у сфері надання рекрутингових послуг; запропонувати шляхи розвитку законодавства в частині удосконалення адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері впровадження в Україні політики справедливого рекрутингу.

Предмет дослідження – адміністративно-правові засади регулювання рекрутингових послуг в Україні.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень у межах науки адміністративного права, яке крізь призму аналізу законодавчої та наукової доктрин системно та послідовно розкриває зміст та сутність сучасного розуміння рекрутингу у дискурсі діяльності, що має комерційну, соціальну, організаційну чи іншу спрямованість з точки зору об'єкта адміністративно-правового регулювання. За результатами проведеного аналізу сформульовано наукові положення та висновки, запропоновані особисто здобувачем. Основні з них такі:

вперше:

– обґрунтовано необхідність диференціації діяльності суб'єктів, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні з діяльністю суб'єктів надання рекрутингових послуг у вияві визначення їх самостійними соціально-економічними та правовими явищами, які існують у межах сфери зайнятості населення, різняться за суттю, обсягом та умовами надання відповідних послуг;

– визначено правові засади адміністративно-правового регулювання рекрутингової діяльності в Україні з урахуванням міжнародних стандартів функціональності рекрутингової бізнес-індустрії з авторським виокремленням напрямків розвитку вітчизняного законодавства щодо створення умов інноваційного та технологічно-орієнтованого ринку рекрутингових послуг в Україні;

– удосконалення адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні представлено у вигляді трьох самостійних векторів оптимізації: а) законодавчий – створення правової бази, яка забезпечує захист прав учасників ринку та нормативний розвиток основ його функціональності у спосіб прийняття галузевого закону (наприклад, «Про державне регулювання у сфері рекрутингових послуг») та внесення змін і доповнень до нині чинних законодавчих актів (наприклад, до Закону України «Про зайнятість населення»); б) виконавчий – сприяння розвитку рекрутингової індустрії шляхом створення державою сприятливих умов для розвитку бізнесу, оптимізації освітніх програм, впровадження заходів підтримки професійних ініціатив тощо через створення координаційного органу; в) самоорганізаційний – встановлення внутрішніх стандартів, правил та механізмів забезпечення ефективного моніторингу, контролю та підтримки функціонування ринку, а також здійснення заходів для запобігання недобросовісним практикам рекрутингу, через створення Всеукраїнської

спілки суб'єктів рекрутингової діяльності;

удосконалено:

– сучасну інтерпретацію різновидів форм координації суб'єктів надання рекрутингових послуг – асоціації та об'єднання суб'єктів надання рекрутингових послуг; аутсорсингові партнерства; спільні заходи, дослідження, ініціативи, проекти і т.д. – з уточненням, що остання з таких за функціональною природою є аналогічною їхній взаємодії, адже попри те, що організатор проекту/заходу/ініціативи тощо формально реалізує управлінський процес, однак більшою мірою їхні взаємозв'язки побудовані на основі співробітництва, де об'єднуються зусилля для досягнення спільної мети;

– наукове розуміння концепту «безоплатність послуг з працевлаштування для шукачів», що здійснено через призму розкриття його цільових намірів: а) якщо шукач, як споживач послуг, має намір працевлаштуватись, – розрахунок за такі послуги має здійснювати роботодавець, який вже співпрацює з суб'єктом господарювання у сфері працевлаштування; б) якщо шукач звертається до таких суб'єктів з метою, наприклад, підвищення свого рівня компетентності, здійснення професійного чи психологічного тестування задля виявлення сильних та слабких його сторін як спеціаліста або надання рекомендацій чи допомоги у покращенні рейтингу на ринку праці, – розрахунок за ці послуги має здійснюватись безпосередньо шукачем роботи, адже ці дії спрямовані на саморозвиток та підвищення конкурентоспроможності на ринку праці; вони є особистими інвестиціями шукача у власну кар'єру та професійний розвиток;

отримали подальший розвиток:

– наукові припущення про доцільність виокремлення загальних джерел об'єктивізації міжнародних стандартів надання рекрутингових послуг та спеціальних, диференціація яких породжена необхідністю розрізнення таких, що встановлюють загальноправове та спеціальне правове підґрунтя для реалізації політики справедливого рекрутингу;

– обґрунтування щодо необхідності формування та реалізації державної політики забезпечення розвитку рекрутингової індустрії (правовою основою для якої має стати відповідний законодавчо сформований базис), виокремленої з-поміж суспільних відносин, які виникають та розвиваються у межах сфер зайнятості населення та державної кадрової політики України задля створення сприятливих умов для підвищення ефективності процесів працевлаштування, розвитку бізнесу, інновацій та росту конкурентоспроможності вітчизняного ринку праці;

– результати компаративістичного аналізу правового регулювання діяльності суб'єктів господарювання у сфері надання рекрутингових послуг, які узагальнено до двох ключових тезисів: а) зарубіжний досвід, хоча й має свою цінність і може бути корисним в аспекті правореалізації, проте не є наочним шаблоном для України через значні відмінності у культурних, економічних та інших дискурсах; б) доцільними до запозичення є тільки ті

позитивні практики, які відповідають умовам і особливостям українського правового простору, а також сприяють підвищенню ефективності та конкурентоспроможності рекрутингової індустрії в контексті глобальних викликів і трендів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертаційному дослідженні висновки, теоретичні положення та конкретні пропозиції використовуються та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого наукового вивчення теоретико-методологічних проблем науки адміністративного права і процесу (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *законотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного законодавства в частині оптимізації адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні;

– *освітньому процесі* – при розробці лекційних курсів з дисципліни «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми» (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Після закінченні доповіді здобувачу присутніми були поставлені такі **питання:**

Запитання Гаруста Ю. В.: Скажіть будь ласка, що на Вашу думку в узагальненому розумінні є рекрутингом?

Слабко К.В.: Дякую за запитання. В узагальненому розумінні під рекрутингом ми розуміємо комплекс дій, що веде до закриття вакантної посади та працевлаштування, тобто завершення процесу найму.

Крім зазначеного наголосимо, що рекрутинг як процес, так і вид підприємницької діяльності базується на однаковій загально функціональній основі, тобто стандартно передбачаючи здійснення аналізу ринку праці, розробку опису вакансій, пошук кандидатів (різними способами та методами), проведення співбесід (різними методиками), оцінку кандидатів та закриття вакантної позиції компетентним кандидатом. Уточнено, що рекрутинг як вид діяльності можна схарактеризувати через широке та вузьке розуміння, різниця між якими полягає у різновиді та обсязі надання рекрутингових послуг. Зокрема за широкого підходу рекрутинг це не тільки про відбір і підбір персоналу, – це також надання соціальних послуг у сфері зайнятості населення й окремо аналіз сучасного стану ринку праці загалом та тенденцій його розвитку, формування стратегій залучення талантів та кадрових резервів і багато іншого.

Запитання Куркової К.М.: Як співвідносяться між собою такі категорії як «посередництво у працевлаштуванні (як пошук роботи для незайнятого населення) і «рекрутинг»?

Слабко К. В.: Дякую за запитання. Посередництво у працевлаштуванні (як пошук роботи для незайнятого населення) і рекрутинг є самостійними соціально-економічними та правовими явищами, які існують у межах сфери

зайнятості населення загалом, однак різняться за суттю, обсягом та умовами надання відповідних послуг. Не буде помилковим твердження, що посередництво у працевлаштуванні може поглинати окремі аспекти рекрутингової діяльності, однак хибно узагальнювати їх як синонімічні чи аналогічні процеси.

Запитання Ріпенка А.І.: В чому на ваш погляд полягає значення політики справедливого рекрутингу?

Слабко К.В.: Дякую за запитання. Обґрунтовано, що політика справедливого рекрутингу охоплює низку ключових міжнародних документів, у тому числі юридичні договори та нормативні документи. Зокрема основні юридично обов'язкові договори, визначають обов'язки держав щодо забезпечення справедливого рекрутингу та використовують зв'язок між темою працевлаштування та такими сферами міжнародного права як примусова праця, права працюючих-мігрантів, політика зайнятості. Наприклад, міжнародні трудові стандарти щодо міграції підкреслюють роль держав у забезпеченні доступу мігрантів до точної інформації щодо умов працевлаштування, у запобіганні неправдивій пропаганді та у боротьбі з міграцією в умовах жорстокого поводження та експлуатації. Означені стандарти також підкреслюють роль держав та їх урядів у регулюванні діяльності приватних агентств зайнятості. Водночас галузеві документи та акти добровільних об'єднань представників цієї індустрії, хоч і не підтримані мірами примусу для обов'язкового виконання (застосування), однак відіграють ключову роль у становленні та розвитку політики справедливого рекрутингу на національному рівні, адже консолідують вказівки, взяті з міжнародних трудових норм і нормативних документів, розширюючи їхню функціональну природу.

Запитання Корєда С.О.: Назвіть основних суб'єктів, які мають вплив на процедури та механізми належної діяльності суб'єктів надання рекрутингових послуг в Україні.

Слабко К.В.: Дякую за запитання. Визначено, що система суб'єктів, які мають вплив на процедури та механізми належної діяльності суб'єктів надання рекрутингових послуг в Україні об'єктивується низкою представників органів державної влади, які мають загальні функції управління, уточнені специфікою необхідності забезпечення максимізації можливостей працездатного населення у сферах праці та бізнесу, а також підготовки, професійного розвитку та залучення до роботи висококваліфікованих фахівців як публічного, так і приватного секторів. Невід'ємне місце в означеній системі мають знайти саморегулятивні організації, що відповідатимуть за створення внутрішніх механізмів контролю та підтримки рекрутингової діяльності. Їх майбутні повноваження повинні бути зосередженими на: а) визначенні стандартів рекрутингової діяльності в Україні, етичних правил її здійснення, а також механізмах контролю їхнього дотримання; б) наданні консультацій, підтримці та навчанні (підвищенні кваліфікації) рекрутерів задля формування високопрофесійного та етичного підходу до рекрутингової діяльності;

в) впровадженні сучасних інструментів та технологій для оптимізації рекрутингових процесів і підвищення їхньої ефективності; г) захисті інтересів як рекрутерів, так і клієнтів через реалізацію механізмів вирішення конфліктів та сприяння побудові взаємовигідних відносин між сторонами.

Запитання Шкарупи К.В.: Які на ваш погляд основні напрями вдосконалення адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні ?

Слабко К.В.: Дякую за запитання. Акцентується, що удосконалення адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні є прямо залежним процесом від загальних основ економічного розвитку, а також від соціальних та культурних факторів. Тому при формуванні вітчизняного правового поля для забезпечення функціональності ринку рекрутингових послуг запропоновано також акцентуватися на:

а) базових ключових засадах протидії глобальним негативним факторам та явищам, що функціонують у сфері зайнятості, – примусова праця та інші види експлуатації (у тому числі торгівля людьми), дискримінаційні прояви тощо, що більшою мірою пов'язані з веденням нечесної практики рекрутингу – визначено за доцільне створення ефективних систем моніторингу, звітності та аналізу, які своєчасно виявлятимуть тенденції розвитку ринку праці, забезпечать можливість виявлення проблемних зон та вжиття заходів для їх вирішення;

б) створенні умов для розвитку трудового потенціалу українців, розширенні їхніх талантів та здібностей – підтримано підхід реалізації омолодження економіки громад у спосіб оптимізації освітніх та підприємницьких процесів задля залучення максимальної кількості молоді до активної участі у сучасному економічному житті країни, а також запропоновано механізми сприяти розвитку умов праці, які стимулюватимуть працівників до кар'єрного зростання, підвищення кваліфікації та саморозвитку, наприклад, шляхом впровадження програм навчання, підвищення заробітної плати, надання соціальних гарантій та бонусів за досягнення результатів тощо);

в) забезпеченні сприятливого бізнес-клімату в країні, що дозволить організаціям сконцентруватись на внутрішньому розвитку, необтяженому зовнішніми перешкодами (наприклад, заплутаному регулюванні, незбалансованому підході до адміністрування податків чи надмірній бюрократії загалом) – підтримано думку експертів Європейської Бізнес Асоціації, які вбачають, що досягти означеного можна за десять кроків (наприклад, легалізації тіньової економіки, оптимізації податкового регулювання, оновлення трудового законодавства тощо).

У подальшому обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь присутні члени спільного засідання.

Науковий керівник – Козін Сергій Миколайович, доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-

правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права зазначив, що підготовлена Слабко Катериною Василівною дисертація на тему «Адміністративно-правові засади регулювання рекрутингових послуг в Україні», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є результатом науково-теоретичної та практичної діяльності здобувачки. Під час роботи над дисертацією Катерина Василівна проявила себе як наполегливий дослідник, який вміло використовує методи наукового-пізнання, поєднує теоретичні пошуки з практичними навичками.

Структура та зміст роботи неодноразово узгоджувалися з науковим керівником. Слабко К.В. показала себе сформованим вченим у галузі адміністративного права, виявила стійкі вміння глибокого аналізу законодавства, дослідження спеціальної літератури, формування та аргументації власних висновків. Тому після кожного розділу дослідження та у кінці роботи здобувачкою належним чином оформлювалися аргументовані висновки та узагальнення. Протягом періоду написання дисертаційного дослідження здобувачкою була здійснена значна наукова робота та опрацьована значна кількість наукових праць. Дисертація базується на основі чинних, на момент її обговорення, положень законодавчих та підзаконних актів, що дозволяє безпосередньо застосовувати її матеріали в освітньому процесі та використовувати для удосконалення вітчизняного адміністративного законодавства, яке регулює рекрутингові послуги в Україні.

У межах роботи над дисертацією здобувачкою підготовлено одноосібно дев'ять наукових праць, серед яких п'ять статей у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук та чотири тези доповідей і повідомлень на науково-практичних конференціях. Індивідуальний план наукової роботи та навчальний план виконано Слабко Катериною Василівною у повному обсязі.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка – Слабко К.В. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Вважаю, що дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Далі надано слово *рецензентам роботи*.

Гаруст Юрій Віталійович – доктор юридичних наук, професор, заступник президента з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначив, що актуальність дисертаційної роботи Слабко Катерини Василівни на тему «Адміністративно-

правові засади регулювання рекрутингових послуг в Україні» не викликає сумнівів, зокрема з огляду на те, що удосконалення адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні допоможе протистояти негативним факторам та явищам, що функціонують у сфері зайнятості.

Зміст дисертації, який містить три розділи, що містять вісім підрозділів, свідчить про продуманий підхід дисертантки до розкриття теми дослідження, висвітлює логічний ланцюг дослідження теоретичних і загальних питань адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в державі, а також вдосконалення адміністративного законодавства, яке регулює рекрутингових послуг в Україні. Фундаментальність та комплексність роботи проявляється у всебічному та поступовому вивченні дисертантом предмету дослідження. У дисертації чітко сформульовані мета та завдання дослідження, їх постановка та послідовність дозволяють розкрити основний зміст теми.

Належний рівень вірогідності наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу узагальнених теоретичних матеріалів та відповідних наукових методів. Новизна підходів до вирішення ряду проблем, аргументованість в основних висновках відрізняють дослідження дисертанта.

Дисертаційну роботу Слабко Катерини Василівни на тему «Адміністративно-правові засади регулювання рекрутингових послуг в Україні» слід визнати завершеним дисертаційним дослідженням, самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою. Робота містить науково обґрунтовані результати, які в комплексі вирішують теоретичні, правові і практичні проблеми забезпечення захисту інвестицій в Україні.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Боровик Андрій Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначив, що при оформленні дисертаційного дослідження авторкою дотримані вимоги щодо структури роботи, формування списку використаних джерел. Уважне ознайомлення зі змістом дисертації, методологічною базою дослідження, його висновками, дозволяє стверджувати, що авторка наукового дослідження Слабко К. В. з поставленим завданням успішно впоралась. Здобувачка виконала усі поставлені завдання дослідження, запропонувала низку теоретично обґрунтованих положень, а також пропозицій та рекомендацій, спрямованих на вдосконалення

адміністративного законодавства, яке регулює надання рекрутингових послуг в Україні.

Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння здобувачкою методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Дисертація Слабко Катерини Василівни на тему «Адміністративно-правові засади регулювання рекрутингових послуг в Україні» є завершеним дослідженням, самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Шкарупа Костянтин Вікторович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права зазначив, що дисертація Слабко К. В. має важливе значення для розроблення адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні, оскільки в роботі на основі аналізу наукових поглядів вчених, норм чинного законодавства та практики його реалізації, з'ясовано сутність та особливості адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні, а також на основі позитивного вітчизняного та зарубіжного досвіду, розроблено пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення адміністративного законодавства у цій сфері.

Належний рівень вірогідності наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу узагальнених теоретичних матеріалів та відповідних наукових методів. Новизна підходів до вирішення ряду проблем, аргументованість в основних висновках відрізняють дослідження дисертанта.

Загалом, результати дисертаційного дослідження мають як теоретичне, так і практичне значення. Тому дисертаційна робота Слабко Катерини Василівни на тему «Адміністративно-правові засади регулювання рекрутингових послуг в Україні» заслуговує на рекомендацію до захисту.

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу Науково-дослідного інституту публічного права, зауважив, що Слабко К.В. у своєму дисертаційному дослідженні вдало визначив напрямки вдосконалення адміністративного законодавства, яке регулює

надання рекрутингових послуг в Україні. Розвиток законодавства в частині удосконалення адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні авторка представила у вигляді трьох самостійних векторів оптимізації – законодавчий (створення правової бази, яка забезпечить захист прав учасників ринку та нормативний розвиток основ його функціональності у спосіб прийняття галузевого закону (наприклад, «Про державне регулювання у сфері рекрутингових послуг») та внесення змін і доповнень до нині чинних законодавчих актів (наприклад, до Закону України «Про зайнятість населення»)), виконавчий (уряд та органи його координації мають сприяти розвитку рекрутингової індустрії шляхом створення сприятливих умов для розвитку бізнесу, оптимізації освітніх програм, впровадження заходів підтримки професійних ініціатив тощо через створення координаційного органу), самоорганізаційний (встановлення внутрішніх стандартів, правил та механізмів забезпечення ефективного моніторингу, контролю та підтримки функціонування ринку, а також здійснення заходів для запобігання недобросовісним практикам рекрутингу через створення Всеукраїнської спілки суб'єктів рекрутингової діяльності), кожен з яких об'єктивує доцільність впровадження чітких та прозорих правил для провадження рекрутингової діяльності, забезпечення її відповідності стандартам справедливого рекрутингу.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до вимог МОН України. Дисертант має достатню кількість наукових статей у фахових виданнях та опублікованих тез виступів на конференціях.

Загалом, дисертація Слабко Катерини Василівни на тему «Адміністративно-правові засади регулювання рекрутингових послуг в Україні» являє собою самостійну, завершену, комплексну наукову роботу, яка відповідає відповідним вимогам та може бути рекомендованою до розгляду та разового захисту у спеціалізованій вченій раді.

Слабко К. В. висловила виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції його подальших науково-дослідних планів.

Присутні на засіданні одногolosно запропонували визнати дисертацію Слабко К.В. завершеною теоретично та практично-значимою науковою роботою, що містить висновки, які сприяють вирішенню нагальної наукової проблеми та є суттєвим внеском у розвиток юридичної науки, і яка може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді. Запропоновано схвалити такий висновок:

ВИСНОВОК
щодо дисертації Слабко Катерини Василівни на тему
«Адміністративно-правові засади регулювання рекрутингових послуг в
Україні» на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081
«Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена тим, що нинішній ринок праці видозмінюється в залежності від розвитку суспільних відносин. Україна, як і багато інших країн, переживає великі трансформації у сфері праці через процес глобалізації, цифровізації, зміну пріоритетів у сфері бізнесу і що важливо – повномасштабне вторгнення росії в Україну. Усі ці чинники впливають на економіку держави, яка намагається використати різні інструменти розвитку як ринку праці, так і власної економіки для забезпечення стабільності та економічного зростання. Зокрема у 2023 році міжнародними партнерами та аналітичними центрами відзначався напрочуд гарний показник як для країни, що знаходиться в тривалому збройному конфлікті. Однак цей рівень не зрівняється з довоєнним, а тим паче не є перспективним для майбутнього. Важливо, що чинне законодавство не визначає рекрутингову індустрію як самостійний сегмент економіки, а отже – поза механізмом правового регулювання функціонують соціально-економічні відносини, пов'язані з наданням рекрутингових послуг. Де-факто ці послуги існують у практичній площині, однак де-юре – зміст фактичного і нормативного не збігається. Наразі регулювання цієї діяльності базується на загальних принципах господарювання, уточнених специфікою сфери посередництва у працевлаштуванні, що є суттєвим нормативним прорахунком.

Наукове завдання, за розв'язання якого здобувач заслуговує присудження наукового ступеня полягає в тому, щоб на основі аналізу законодавчої та наукової доктрин системно та послідовно розкриває зміст та сутність сучасного розуміння рекрутингу у дискурсі діяльності, що має комерційну, соціальну, організаційну чи іншу спрямованість з точки зору об'єкта адміністративно-правового регулювання.

На основі проведеного дослідження сформовано ряд нових наукових положень і висновків, які розв'язують важливу наукову проблему; **найсуттєвішими науковими результатами, які одержала здобувачка особисто та які характеризуються достовірністю та науковою новизною, є такі:**

– обґрунтовано необхідність диференціації діяльності суб'єктів, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні з діяльністю суб'єктів надання рекрутингових послуг у вияві визначення їх самостійними соціально-економічними та правовими явищами, які існують у межах сфери зайнятості населення, різняться за суттю, обсягом та умовами надання відповідних послуг;

– визначено правові засади адміністративно-правового регулювання рекрутингової діяльності в Україні з урахуванням міжнародних стандартів

функціональності рекрутингової бізнес-індустрії з авторським виокремленням напрямків розвитку вітчизняного законодавства щодо створення умов інноваційного та технологічно-орієнтованого ринку рекрутингових послуг в Україні;

– обґрунтовано удосконалення адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні представлено у вигляді трьох самостійних векторів оптимізації: а) законодавчий – створення правової бази, яка забезпечує захист прав учасників ринку та нормативний розвиток основ його функціональності у спосіб прийняття галузевого закону (наприклад, «Про державне регулювання у сфері рекрутингових послуг») та внесення змін і доповнень до нині чинних законодавчих актів (наприклад, до Закону України «Про зайнятість населення»); б) виконавчий – сприяння розвитку рекрутингової індустрії шляхом створення державою сприятливих умов для розвитку бізнесу, оптимізації освітніх програм, впровадження заходів підтримки професійних ініціатив тощо через створення координаційного органу; в) самоорганізаційний – встановлення внутрішніх стандартів, правил та механізмів забезпечення ефективного моніторингу, контролю та підтримки функціонування ринку, а також здійснення заходів для запобігання недобросовісним практикам рекрутингу, через створення Всеукраїнської спілки суб'єктів рекрутингової діяльності;

– удосконалено сучасну інтерпретацію різновидів форм координації суб'єктів надання рекрутингових послуг – асоціації та об'єднання суб'єктів надання рекрутингових послуг; аутсорсингові партнерства; спільні заходи, дослідження, ініціативи, проєкти і т.д. – з уточненням, що остання з таких за функціональною природою є аналогічною їхній взаємодії, адже попри те, що організатор проєкту/заходу/ініціативи тощо формально реалізує управлінський процес, однак більшою мірою їхні взаємозв'язки побудовані на основі співробітництва, де об'єднуються зусилля для досягнення спільної мети;

– удосконалено наукове розуміння концепту «безоплатність послуг з працевлаштування для шукачів», що здійснено через призму розкриття його цільових намірів: а) якщо шукач, як споживач послуг, має намір працевлаштуватись, – розрахунок за такі послуги має здійснювати роботодавець, який вже співпрацює з суб'єктом господарювання у сфері працевлаштування; б) якщо шукач звертається до таких суб'єктів з метою, наприклад, підвищення свого рівня компетентності, здійснення професійного чи психологічного тестування задля виявлення сильних та слабких його сторін як спеціаліста або надання рекомендацій чи допомоги у покращенні рейтингу на ринку праці, – розрахунок за ці послуги має здійснюватись безпосередньо шукачем роботи, адже ці дії спрямовані на саморозвиток та підвищення конкурентоспроможності на ринку праці; вони є особистими інвестиціями шукача у власну кар'єру та професійний розвиток;

– отримали подальший розвиток наукові припущення про доцільність виокремлення загальних джерел об'єктивізації міжнародних стандартів

надання рекрутингових послуг та спеціальних, диференціація яких породжена необхідністю розрізнення таких, що встановлюють загальноправове та спеціальне правове підґрунтя для реалізації політики справедливого рекрутингу;

– отримали подальший розвиток обґрунтування щодо необхідності формування та реалізації державної політики забезпечення розвитку рекрутингової індустрії (правовою основою для якої має стати відповідний законодавчо сформований базис), виокремленої з-поміж суспільних відносин, які виникають та розвиваються у межах сфер зайнятості населення та державної кадрової політики України задля створення сприятливих умов для підвищення ефективності процесів працевлаштування, розвитку бізнесу, інновацій та росту конкурентоспроможності вітчизняного ринку праці;

– отримали подальший розвиток результати компаративістичного аналізу правового регулювання діяльності суб'єктів господарювання у сфері надання рекрутингових послуг, які узагальнено до двох ключових тезисів: а) зарубіжний досвід, хоча й має свою цінність і може бути корисним в аспекті правореалізації, проте не є наочним шаблоном для України через значні відмінності у культурних, економічних та інших дискурсах; б) доцільними до запозичення є тільки ті позитивні практики, які відповідають умовам і особливостям українського правового простору, а також сприяють підвищенню ефективності та конкурентоспроможності рекрутингової індустрії в контексті глобальних викликів і трендів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертаційному дослідженні висновки, теоретичні положення та конкретні пропозиції використовуються та можуть бути використані у: *науково-дослідній сфері* – для подальшого наукового вивчення теоретико-методологічних проблем науки адміністративного права і процесу (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права); *законотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного законодавства в частині оптимізації адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні; *освітньому процесі* – при розробці лекційних курсів з дисципліни «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми» (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій забезпечується:

– комплексним застосуванням раціональної сукупності дослідницьких методів пізнання соціальних процесів і явищ у сферах дії держави та права для аналізу і характеристики нормативно-правових актів і наукових праць, присвячених теоретичним, нормативним і практичним аспектам адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні;

– застосуванням методологічних принципів об'єктивності і неупередженості аналізу та критичного осмислення досліджуваного матеріалу;

– аргументованою науковою полемікою з іншими вченими в тексті дисертації;

– використанням положень чинного законодавства України, а також офіційних аналітичних і статистичних матеріалів, довідкових видань та юридичної публіцистики;

– послідовністю та логікою викладення здобувачкою матеріалу, його аргументованістю;

– відповідністю висновків роботи і отриманих результатів поставленим завданням та доведенням сформульованих пропозицій до рівня їх можливого використання у практиці;

– рівнем репрезентативності емпіричного матеріалу.

Особистий внесок здобувача. Дисертація виконана Слабко Катериною Василівною самостійно. Усі сформульовані положення та висновки є результатом особистих досліджень дисертанта. Використані в дисертації ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення ідей здобувачки або відповідної наукової полеміки.

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблеми загалом, окремі її аспекти, одержані узагальнення та висновки оприлюднено на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Науково-практичні засади розвитку наукової думки на сучасному етапі державотворення» (м. Київ, 22–23 вересня 2021 року), «Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі» (м. Київ, 14–15 червня 2022 року), «Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу» (м. Хмельницький, 17 квітня 2023 року), «Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір» (м. Київ, 15 червня 2023 року).

Публікації. Основні результати дисертації, висновки та пропозиції знайшли відображення у п'яти статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, а також чотирьох тезах доповідей на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Наукові праці Слабко К. В., опубліковані за результатами дисертаційного дослідження, відповідають вимогам п.п. 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Всі представлені наукові публікації здобувача зараховуються за темою дисертації, а саме:

1. Слабко К. Юридична природа явища рекрутингу. *Науковий вісник публічного та приватного права.* 2023. № 3. С. 61–65. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2023.3.10>

2. Слабко К. Проблеми законодавчого тлумачення рекрутингових послуг в законодавстві України. *Науковий вісник публічного та приватного права.* 2023. № 4. С. 68–73. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2023.4.12>

3. Слабко К. Аналіз міжнародних стандартів щодо адміністративно-правового регулювання надання рекрутингових послуг. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. № 5. С. 199–204. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2023.5.33>

4. Slabko, K. Main aspects of introduction of fair recruiting policy into the Ukrainian model of legal regulation. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2023. № 3. P. 19–23. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2023.3.03>

5. Slabko, K. New dimension of state regulatory framework for recruitment activities in Ukraine. *Entrepreneurship, Economy and Law*, 2023. № 4. P. 21–27. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2023.4.03>

6. Слабко К. Адміністративно-правовий статус Державної служби зайнятості. *Науково-практичні засади розвитку наукової думки на сучасному етапі державотворення: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 22–23 вересня 2021 р.)*. Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2021. С. 51–55.

7. Слабко К. Правовий статус трудових посередників. *Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 14–15 червня 2022 р.)*. Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 47–51.

8. Слабко К. В. Ринок цифрових рекрутингових послуг в Україні. *Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу: зб. тез доповідей IV Всеукраїнської наукової конференції (м. Хмельницький, 17 квітня 2023 р.)*. Хмельницький: ХНУ, 2023. С. 206–208.

9. Слабко К. Гендерна рівність та рекрутингова діяльність. *Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 15 червня 2023 р.)*. Науково-дослідний інститут публічного права. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. С. 171–175.

Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Форма і зміст дисертації та анотації відповідають вимогам, що встановлені Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертація є цілісною, завершеною, кваліфікованою працею, в якій містяться висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні і практичні

результати та наукові положення, що характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку.

Анотація дисертації є узагальненим коротким викладом її основного змісту. В анотації стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, що дає повне уявлення про виконану здобувачем роботу. Обсяг дисертації та анотації, а також зміст роботи відповідають встановленим вимогам.

Адміністративно-правові засади регулювання рекрутингових послуг в Україні є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 «Право».

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Слабко Катерини Василівни на тему «Адміністративно-правові засади регулювання рекрутингових послуг в Україні».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Слабко Катерини Василівни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

3. Рекомендувати дисертацію Слабко Катерини Василівни на тему «Адміністративно-правові засади регулювання рекрутингових послуг в Україні» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 10, проти – 0, таких, що утримались – 0; здобувачка Слабко Катерина Василівна – не голосувала.

**Головуючий на засіданні –
доктор юридичних наук, професор,
завідувач відділу
Науково-дослідного інституту
публічного права**

С.С. Овчарук